

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 510/2012-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť M. H., B., zastúpenej advokátkou JUDr. D. V., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14 Co 205/2012-198 z 18. júna 2012 vo výroku o trovách konania a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. H. o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. septembra 2012 doručená sťažnosť M. H., Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. D. V., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1

Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 14 Co 205/2012-198 z 18. júna 2012 vo výroku o trovách konania (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola účastníčkou konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 14 Co 205/2012 v postavení žalovanej v 5. rade. Predmetom tohto konania bolo rozhodovanie o odvolaniach sťažovateľky a žalobcu proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 13 C 74/2010-184 z 8. marca 2012; sťažovateľka sa odvolala proti tej časti výroku označeného uznesenia okresného súdu, ktorým bola žalobcovi uložená povinnosť nahradiť jej trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia v sume 104,15 €. Krajský súd napadnutým uznesením v sťažovateľkou napadnutej časti uznesenie okresného súdu potvrdil.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza:

«Odvolací súd potvrdil prvostupňové rozhodnutie, ktorým mi prvostupňový súd ako sťažovateľke (v konaní ako žalovaná v rade 5/) priznal nahradiť navrhovateľom trovy prvostupňového konania vo výške 104,15 €, a to právnej zástupkyňi. Pri svojom rozhodnutí odvolací súd vychádzal z vyčíslenia trov konania prvostupňovým súdom, ktorý vzhľadom na zastupovanie štyroch osôb tým istým advokátom vychádzal len z ust. § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „Advokátska tarifa“), čo znamená, že bola v tomto vyčíslení trov určená odmena pre sťažovateľku tak, že základná sadzba tarifnej odmeny za právny úkon bola neoprávnene znížená o 50 %, hoci základná sadzba tarifnej odmeny za právny úkon mala byť pri nej ako prvej osobe zastúpenej tým istým právnym zástupcom ako žalovaný v rade 6/, 7/ a 8/ určená podľa ust. § 11 ods. 1 písm. a) Advokátskej tarify. Postup priznania uplatnených trov je nesprávny.

Vychádzajúc z jednoduchého práva potom, podľa ust. § 11 ods. 1 písm. a) v spojení s ust. § 14 Advokátskej tarify základná sadzba tarifnej odmeny pri zastupovaní jednej osoby za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými

ťažkosťami a podľa počtu úkonov, ktoré advokát vo veci vykonal. Podľa ust. § 13 ods. 2 Advokátskej tarify základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb.

Všeobecný súd pri výpočte náhrady trov právneho zastúpenia aplikoval na úkony právnej služby týkajúce sa všetkých zastúpených osôb jedným advokátom základnú sadzbu tarifnej odmeny u všetkých zníženú o 50 % v zmysle § 13 ods. 2 Advokátskej tarify, keďže pri ich zastupovaní išlo o spoločné úkony, a tým potom znížil vyčíslenú odmenu u všetkých zastúpených. Súd pri priznávaní trov konania pre druhú a ďalšiu osobu aplikoval správne ustanovenie nakoľko ide o zastúpenie viacerých osôb, avšak toto ustanovenie nesprávne interpretoval vo vzťahu k prvej osobe, kde súd aplikoval aj nesprávne ustanovenie.

Jadrom ústavnej sťažnosti je polemika s výsledkom rozhodnutia všeobecného súdu sťažovateľkou, ktorá sa týka určenia výšky trov právneho zastúpenia pre prvú zastúpenú osobu, ak v konaní ide o zastupovanie viacerých osôb na jednej strane tým istým advokátom. Právo na primerané (a právnym predpisom stanovené) náhrady trov právneho zastúpenia na jednej strane a povinnosť takéto trovy platiť úspešnej strane v konaní sú súčasťou práva na spravodlivý proces podľa článku 36 ods. 1 Listiny. Pritom však rozdielny názor na interpretáciu podústavného práva môže založiť porušenie práva na súdnu ochranu, či spravodlivý proces podľa článku 36 ods. 1 Listiny, ak došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podstatným spôsobom alebo ak bolo zasiahnuté i iné základné právo. Týmto postupom súdov došlo aj k zásahu do môjho práva vlastniť majetok a na ochranu majetku podľa článku 20 ods. 1 Ústavy SR v spojení s porušením práva na spravodlivý proces podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR a podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru a článku 36 ods. 1 Listiny.

Ak rozhodnutie všeobecného súdu pri jeho výklade malo za následok ako uvádzam porušenie mojich základných práv bolo by dôvodné, aby takéto rozhodnutie bolo zrušené, lebo rozhodnutie všeobecného súdu bolo takým závažným zásahom do mojej majetkovej sféry, ktorá sa týka práva vlastniť majetok, ktoré možno podradiť pod ustanovenia mojich základných práv.»

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Banskej Bystrici napadnutým uznesením vo výroku o trovách konania spis. zn. 14 Co/205/2012-198 zo dňa 18. júna 2012, identifikačné číslo spisu: 6110209684, právoplatným dňom 09. júla 2012 porušil základné právo sťažovateľky vlastniť majetok a základné právo na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici napadnutým uznesením vo výroku o trovách konania spis. zn. 14 Co/205/2012-198 zo dňa 18. júna 2012, identifikačné číslo spisu: 6110209684, právoplatným dňom 09. júla 2012 porušil základné právo sťažovateľky na spravodlivý proces (na spravodlivé súdne konanie) podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici vo výroku o trovách konania spis. zn. 14 Co/205/2012-198 zo dňa 18. júna 2012, identifikačné číslo spisu: 6110209684, právoplatným dňom 09. júla 2012 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

4. Sťažovateľke priznáva náhradu trov právneho zastupovania...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd štandardne poukazuje na svoje ústavné postavenie vymedzené v čl. 124 ústavy, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ale súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne

nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Rozhodovanie o náhrade trov konania je nepochybne súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (i podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), podľa názoru ústavného súdu porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

Z judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 248/08) vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi zásadne patrí do právomoci týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v

prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle.

Podstatou argumentácie sťažovateľky je tvrdenie, že v jej veci konajúce súdy nesprávne interpretovali a aplikovali ustanovenia vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška o odmenách a náhradách advokátov“) pri „určení výšky trov právneho zastúpenia pre prvú zastúpenú osobu, ak v konaní ide o zastupovanie viacerých osôb na jednej strane tým istým advokátom“.

Krajský súd v napadnutom uznesení k námietke sťažovateľky týkajúcej sa náhrady trov právneho zastúpenia predovšetkým uviedol:

„Pokiaľ ide o druhú odvolaciu námietku, spochybňujúcu postup súdu pri určení odmeny advokáta za zastupovanie dvoch a viacerých účastníkov konania, je nutné vychádzať z dikcie ustanovenia § 13 ods. 2 vyhlášky, podľa ktorého základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb. Zo slovného logického, ani systematického výkladu znenia tohto ustanovenia nemožno vyvodiť výklad, ktorého aplikácie sa odvolateľ domáha. Postup, ktorý zvolil okresný súd, keď rozhodol, že v prípade zastupovania viacerých účastníkov advokátom patrí advokátovi tarifná odmena za zastupovanie všetkých zastúpených po jej znížení o 50 %, pričom takto znížená odmena sa násobí počtom zastúpených osôb v konaní, zodpovedá jednak zneniu citovaného ustanovenia § 13 ods. 2 vyhlášky a jednak zodpovedá aj zaužívanej súdnej praxe (napr. rozhodnutie NS SR sp. zn. 1 Sžo 105/2007 zo dňa 04. 04. 2007). Zo žiadneho z ustanovení vyhlášky nemožno bez akýchkoľvek pochybností vyvodiť oprávnenosť súdu na postup, ktorého sa odvolateľ dovoľáva, teda pri vyčíslení odmeny advokáta za zastupovanie viacerých osôb sčasti aplikovať ustanovenie § 10 vyhlášky (pri prvom zastúpenom) a až následne pri ostatných zastúpených už postupovať podľa ustanovenia § 13 ods. 2 vyhlášky.“

Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorým tento potvrdil uznesenie okresného súdu č. k. 13 C 74/2010-184 z 8. marca 2012, konštatoval, že v ňom obsiahnutú interpretáciu a aplikáciu príslušných ustanovení vyhlášky o odmenách a náhradách advokátov nemožno považovať za arbitrárnu ani zjavne neodôvodnenú. Odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu je v sťažovateľkou namietanej časti (vo výroku o trovách konania) z hľadiska právnej argumentácie dostatočné, pričom zároveň priamo odkazuje na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžo 105/2007 zo 4. apríla 2007 (a tým aj na právne závery v ňom obsiahnuté), v ktorom sa riešila identická otázka náhrady trov právneho zastúpenia, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb. V neposlednom rade ústavný súd poukazuje aj na svoju ustálenú rozhodovaciu prax, podľa ktorej pri výpočte úhrady trov konania, ktoré vznikli v konaní pred ústavným súdom z titulu právneho zastúpenia viacerých osôb advokátom/advokátkou, sa výška základnej sadzby tarifnej odmeny v súlade s § 13 ods. 2 vyhlášky o náhradách a odmenách advokátov zníži u všetkých spoločne zastupovaných osobách o 50 % (porovnaj najmä I. ÚS 417/2010, I. ÚS 64/2011, II. ÚS 25/2011, II. ÚS 453/2010, II. ÚS 520/2010, III. ÚS 354/2010, III. ÚS 356/2010, III. ÚS 452/2010, IV. ÚS 62/2011, IV. ÚS 475/2010, IV. ÚS 277/2012).

Ústavný súd vzhľadom na to, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, môže zasahovať do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody. Ústavný súd konštatuje, že v posudzovanej veci o takýto prípad zjavne nejde.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní nezistil existenciu takej príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením krajského súdu vo výroku o trovách konania a základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny ani právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorá by po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie reálne umožňovala dospieť

k záveru o ich porušení, a preto sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu

Sťažovateľka tiež namieta, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo aj k porušeniu jej základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu požíva. Dedenie sa zaručuje.

Ústavný súd v tejto súvislosti v nadväznosti na už uvedené poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07), ktorej súčasťou je aj právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a slobôd hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení uvedených práv by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprosných princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy a tiež v čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. v spojení s ich porušením (IV. ÚS 326/07, IV. ÚS 278/2010).

Z uvedeného vyplýva, že porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy možno v konaní pred ústavným súdom zásadne namietat' len v spojení s namietaním porušenia základných práv, resp. ústavnoprosných princíпов podľa čl. 46 až čl. 48 ústavy. Táto právomoc ústavného súdu však nie je zároveň spojená so vznikom jeho oprávnenia a povinnosti hodnotiť právne názory všeobecných súdov, ku ktorým dospeli na základe výkladu a uplatňovania zákonov. Keďže ústavný súd dospeľ k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa

čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a ani jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak v danom prípade nemožno uvažovať ani o porušení jej základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol aj túto časť sťažnosti sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa už ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky na ochranu ústavnosti nezaoberal.

Nad rámec odôvodnenia tohto uznesenia ústavný súd navyše pripomína, že predmetom sťažnosti sťažovateľky je vec, ktorú možno zaradiť k tzv. bagateľným veciam, u ktorých je práve z tohto dôvodu v zmysle platného Občianskeho súdneho poriadku (§ 238 ods. 5) vylúčený prieskum rozhodnutí vydaných druhostupňovými súdmi na základe uplatnenia mimoriadneho opravného prostriedku. V takýchto prípadoch by bolo proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov, ktoré sú uplatňované pri zisťovaní skutkového základu sporu a jeho právnom posúdení (m. m. IV. ÚS 358/08).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. októbra 2012